

Liepājas pilsētas dome

Rožu iela 6, Liepāja, LV-3401, tālrunis: 63404750, e-pasts: edoc@liepaja.lv, www.liepaja.lv

17.04.2019. Nr. 1415/2.1.3
Uz _____ Nr. _____

Latvijas pašvaldību savienība
Mazā Pils iela 1
Rīga, LV-1050

"Atzinums par Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) informatīvā ziņojuma "Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli"

Liepājas pilsētas pašvaldība ir iepazinusies ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) informatīvā ziņojuma "Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli" (turpmāk - Informatīvais ziņojums) projektu un secinājusi, ka pietrūkst būtiska informācija, lai varētu paust skaidru nostāju par administratīvi teritoriālās reformas (turpmāk - ATR) uzsākšanu.

Lai varētu pieņemt lēmumu un izdarīt pilnvērtīgus un faktos balstītus secinājumus, esošais ziņojums jāpapildina ar detalizētāku un visaptverošāku pašreizējās situācijas analīzi, jānodēfina konkrēti un precīzi reformas mērķi un tās ieguvumi, jāizvirza reformas alternatīvie scenāriji, jāsaparāda teritoriālās organizācijas kritēriji, jānodēfina plānoto izmaiņu seku prognozes, jāparedz risinājumi, kas mazinātu reformas negatīvās blakusparādības, jāinformē par konsultācijām ar pašvaldībām, jāapraksta reformas posmi un laika grafiks, kā arī jānosaka pārejas periods un rezultātu mērīšanas metodoloģija.

Liepājas pilsētas pašvaldībai par piedāvāto informatīvo ziņojumu un sabiedriskajai apspriešanai izvirzāmo teritoriālā iedalījuma modeli ir vairāki precizējoši jautājumi un komentāri:

1. ATR neatbilst spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Informatīvajā ziņojumā norādīts, ka *"Saeima 2019. gada 21. martā pieņēmusi lēmumu "Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu" - turpināt 1998. gadā iesāktu administratīvi teritoriālo reformu un līdz 2021. gadam izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas spēj nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā un sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus."*

1998. gadā uzsāktā administratīvi teritoriālā reforma tika īstenota, pamatojoties uz Administratīvi teritoriālās reformas likumu. Administratīvi teritoriālās reformas likums zaudēja spēku 2008. gada 31. decembrī. Līdz ar to šobrīd nav saprotams, uz kāda normatīvā akta pamata reforma tiek turpināta.

Minētais likums noteica, ka vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālā reforma tiek realizēta līdz 2009. gada vietējo pašvaldību vēlēšanām (Administratīvi teritoriālās reformas likuma 6. pants). Administratīvi teritoriālās reformas likums noteica arī reformas īstenošanas procedūru vērtēšanas kritērijus. Liepājas pilsētas pašvaldība joprojām atbilst Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 6. panta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem. Līdz ar to šobrīd nav juridiska pamata Liepājas

pilsētu izslēgt no republikas pilsētu uzskaitījuma (Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 1. pielikums).

2. Informatīvajā ziņojumā ietvertie mērķi ir vispārīgi un tie nav balstīti ilgtspējīgā attīstībā, tādēļ nepieciešams tos precizēt, detalizējot plānotos sasniedzamos rezultātus. Nav izvērtēta iepriekšējās administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz lauku teritoriju attīstību pēc to pievienošanas pilsētām, kā arī nav sniegta informācija par iedzīvotāju skaita izmaiņām, pieejamo pakalpojumu klāsta un pakalpojumu kvalitātes izmaiņām, sabiedriskā transporta nodrošinājumu. Informatīvais ziņojums pamatots ar vispārīgiem secinājumiem, bez ekonomiski pamatota izvērtējuma. Līdz ar to netiek gūts priekšstats, kā plānots sasniegt vienu no administratīvi teritoriālās reformas mērķiem – priekšnosacījumus tautsaimniecības attīstībai un pakalpojumu pieejamībai iedzīvotājiem.

3. Saskaņā ar likuma "Par pašvaldībām" 61.1 panta otro daļu par pašvaldības administratīvās teritorijas robežu grozīšanu jārtko publiskā apspriešana. Informatīvajā ziņojumā nav informācijas par pašvaldību iedzīvotāju publisko apspriešanu rīkošanu un to rezultātiem. Tāpat pašvaldībām ir noteikts atšķirīgs regulējums izdotajos saistošajos noteikumos, proti, noteikti dažādi piešķiramo pabalstu un atvieglojumu apmēri, bet no Informatīvā ziņojuma nav secināms, kā notiks saistošo noteikumu pārņemšana, piemēram, vai tiks noteikts pārejas periods, lai konsolidētu saistošo noteikumu redakcijas. Nebūtu pieļaujams vienas pašvaldības ietvaros atšķirīgs piešķiramo pabalstu un atvieglojumu apmērs. Lai izlīdzinātu visā teritorijā pabalstus vienā apmērā, būs nepieciešami papildu finanšu līdzekļi.

4. Informatīvajā ziņojumā nav definēts pēc kādiem kritērijiem noteikts saglabāt republikas pilsētas statusu tikai Rīgai un Jūrmalas pilsētai. Jāņem vērā, ka Jūrmalas pilsētā ir daudz mazāks iedzīvotāju skaits nekā Daugavpilī, Liepājā un Jelgavā. Tāpat ir svarīgi apzināties, ka šobrīd kā nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem republikas pilsētas statusā esošajām pilsētām nākotnē iespējams tiks apdraudēta dalība ES struktūrfondu apguvē.

Priekšlikums: Kopā ar ATR plānošanas procesu izstrādāt jaunu pašvaldību likumu, kurā atbilstoši mūsdienu situācijai definēt pašvaldībām veicamo funkciju apjomu, kritērijus dažādu līmeņu attīstības centru statusa iegūšanai. Nepieciešams izstrādāt arī atsevišķu Valsts galvaspilsētas likumu, jo Rīgas pašvaldības funkcijas, pienākumu izpilde un ietekme valsts līmenī būtiski atšķiras no citām pašvaldībām.

5. Informatīvajā ziņojumā nav sniegta informācija, kā, iekļaujot novadus republikas nozīmes pilsētu sastāvā, tiks nodrošināta jaunizveidoto novadu ilgtspējīga teritorijas sociālekonomiskā attīstība un spēja piesaistīt nozīmīgas investīcijas, ja visām minētajām pilsētām attīstības programmas ir spēkā līdz 2020. gadam. Šobrīd pilsētu pašvaldības ir jau uzsākušas darbu pie nākamā plānošanas perioda (2021.–2027. gads) attīstības programmu izstrādes. Plānošanas dokumenti nepieciešami gan ES fondu finansējuma, gan arī citu investīciju piesaistei.

Priekšlikums: reformas pirmajā kārtā veikt novadu apvienošanu lielākās teritorijās (kur tas netika veikts 2008. gada reformas laikā) un, izvērtējot pirmās kārtas rezultātus, lemt par republikas nozīmes pilsētu apvienošanu ar novadiem nākamajā kārtā.

Informatīvajā ziņojumā norādīta citu valstu pieredze pašvaldību reformu īstenošanā – kā piemēri minēti Īrija, Islande un Lietuva. Piemēram, Lietuvā 1994. gadā tika izveidotas 58 pašvaldības, lielākā daļa bijušo rajonu ietvarā. Savukārt 2000. gadā Lietuvā tika veikta reforma, kuras rezultātā pašvaldību skaits tika nedaudz palielināts. Līdz ar to nepieciešams izvērtēt pašvaldību apvienošanu vairākās kārtās, pakāpeniski izvērtējot teritoriju atbilstību optimālajam variantam.

Administratīvi teritoriālā reforma būtu jāturpina vairākās kārtās, pirmkārt, strādājot ar tām pašvaldībām, kuras jau šobrīd neatbilst novadu izveides kritērijiem.

6. Informatīvajā ziņojumā nav sniegta informācija, kā tiks nodrošināta pašvaldību esošo saistību (tostarp starptautisko) izpilde, piemēram, iepirkumu rezultātā ir noslēgti līgumi, kuru darbības termiņš ir ilgāks par 2021. gadu, saistības attiecībā uz ES fondu finansētajiem projektiem un sasniedzamajiem rezultātiem, kredītsaistības, noslēgto pilsētu sadraudzības līgumu pārmantojamība un pēctecība, kā arī vienošanās par dalību starptautiskajās organizācijās.

7. Informatīvajā ziņojumā nav ietverta informācija, vai piedāvātajam reformas modelim ir izstrādāts ekonomiskais pamatojums, veikts ieguvumu un risku izvērtējums, kā arī nav apskatīti ATR alternatīvie risinājumi. Līdz ar to Liepājas pilsētas pašvaldībai nav pieejams ticams pamatojums publiski izskanējušajai informācijai par vērā ņemamu finanšu līdzekļu ietaupījumu pašvaldību apvienošanas gadījumā. Lai nodrošinātu administratīvo kapacitāti apvienošanas procesa īstenošanai un turpmākās darbības nodrošināšanai, nav norādīta informācija par finanšu avotiem.

8. Liepājas pilsētas pašvaldībai ir būtiski saņemt informāciju, vai ATR īstenošanas laikā ir paredzētas izmaiņas arī esošajā Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda sistēmā un nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanā.

9. Informatīvajā ziņojumā nav ietverta informācija par iespējamo risku izvērtēšanu un negatīvo seku mazināšanas pasākumiem. Lai uzsāktu ATR īstenošanu, nepieciešams izstrādāt valsts atbalsta programmas novadu apvienošanas un izveidošanas pārejas periodam.

10. Informatīvajā ziņojumā minēts, ka novada ceļu infrastruktūrai ir jābūt piemērotai nokļūšanai līdz administratīvajam centram, taču nav minēts, vai ceļu infrastruktūru ir plānots sakārtot līdz ATR veikšanai un kāds būs finanšu avots veicamajiem darbiem.

11. Lai ATR rezultātā veiktu apjomīgu darbu apvienoto pašvaldību mantas un finanšu uzskaitē, Liepājas pilsētas pašvaldība aicina nodrošināt vienotu valsts mēroga risinājumu nekustamo īpašumu precīzas ilgtermiņu ieguldījumu uzskaites un inventarizācijas nodrošināšanai (piemēram, pašvaldības dzīvojamais un nedzīvojamais fonds, piekritīgās un piederošās zemes uzskaitē, mežaudžu uzskaitē utt.).

Piekrītot nepieciešamībai mazināt un efektīvizēt mazo pašvaldību teritoriālo sadrumstalotību, Liepājas pilsētas pašvaldība ir gatava sniegt padziļinātus viedokļus par tās pārraudzībā esošajām nozarēm, kopīgi piedaloties ATR ieviešanas mērķim veidotajās pašvaldību un valsts iestāžu darba grupās, kā arī ekspertu diskusijās un tikšanās ar sabiedrības grupām.

LIEPĀJAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

Jānis Vilnītis

N.Vecvagate
6 34 04789
natalja.vecvagate@liepaja.lv